

Příloha A - Výčet standardů kvality sociálních služeb

(Vyhláška 505/2006 Sb., příloha č. 2)

1. Cíle a způsoby poskytování sociálních služeb;
2. Ochrana práv osob;
3. Jednání se zájemcem o sociální službu;
4. Smlouva o poskytování sociální služby;
5. Individuální plánování průběhu sociální služby;
6. Dokumentace a poskytování sociální služby;
7. Stížnosti na kvalitu nebo způsob poskytování sociální služby;
8. Návaznost poskytované sociální služby na další dostupné zdroje;
9. Personální a organizační zajištění sociální služby;
10. Profesní rozvoj zaměstnanců;
11. Místní a časová dostupnost poskytované sociální služby;
12. Informovanost o poskytované sociální službě;
13. Prostřední a podmínky;
14. Nouzové a havarijní situace;
15. Zvyšování kvality sociální služby.

Příloha B - Rozhovory

Rozhovor č. 1 – Ing. Antonín Dušek, bývalý ředitel – nástup do zařízení v roce 1973, odchod z funkce ředitele v roce 2012, v zařízení pracuje dosud.

Otázka číslo 1: Jak vzpomínáte na začátky svého působení zde v zařízení?

Nastoupil jsem v roce 1973, kdy vlastně provoz ústavu a výchovná práce, jako taková už byla rozjetá. Byly zde řádové sestry a bylo to tady rozdělené na I. patro, což bylo oddělení tzv. výchovné. II. patro, kde byli klienti „nevzdělatelní a nevychovatelní“ na tu dobu a ještě dorostové oddělení, které bylo zaměřené převážně na pracovní činnost.

Otázka: Tato činnost byla náhodná?

Ne, byla už systematická, tam už se pracovalo s klienty, kteří byli ochotni pracovat a kteří se víceméně zaučovali v nějaké pracovní činnosti. Dá se říci, že plnili určité úkoly pod dohledem. Většina zaměstnanců, kteří pracovali s klienty, byli odborníci, ale bez patřičného pedagogického vzdělání. Pedagogické vzdělání zde měla má žena, která zaštiťovala výchovu, a pak já jsem zaštiťoval pracovní činnost. Dorostové oddělení bylo rozděleno na jednotlivé čety – zednickou, truhlářskou, četu parkových úprav, zahradnickou, atd. Zde již byli klienti vytipovaní, kteří se zaučovali v jednotlivých pracovních činnostech, což je možné také považovat za výchovu. V těchto četách se o klienty starali instruktoři, byli to lidé z praxe, většinou tedy bez odborného vzdělání pedagogického a často neměli ani maturitu.

Na prvním patře byli většinou klienti, kteří byli mladší, to znamená do 15-16 let.

Otázka: A povinná školní docházka tehdy ještě nebyla?

Povinná školní docházka ještě nebyla, ale přesto klienti byli vedeni řádovými sestrami, které se orientovaly na dílčí výchovnou činnost. To znamená na to, co jim bylo blízké. Např. sestra Karasová měla hudební výchovu, sestra Procházková měla na starost učení jednoduchých písmen a podobně, sestra Plevová zajišťovala logopedii. I když to bylo tímto způsobem realizované, tak přesto se jednalo o všeobecnou výchovnou práci.

Otázka: Byly nějaké dlouhodobé plány?

Určité plány již byly. Zajišťoval je nejprve pan Jindrák a po něm nastoupila p. uč. Votrubová. Jednalo se ovšem o plány velice jednoduché.

Otázka: A to bylo kdy?

Podle mě to bylo zhruba v roce 1975. Dá se tedy říci, že jakési plánování se začalo vyvíjet již v 70. letech. Většinou se jednalo o určité rozvrhy, které byly spíše všeobecného rázu. Individuální plány na určitého člověka nebyly, ale kdo se jevil, že by mohl dělat např. hudební výchovu, tak byl v tomto podporován, ale ten, kdo takto nevynikal, tak se to u něj ani nevyhledávalo. Vedly se záznamy, ve kterých se uvádělo jakékoliv vybočující chování, záznamy z výletů atd. Tyto záznamy v podstatě nahrazovaly IP a vyjadřovaly skutečnost.

Otázka: Reagovalo se na tyto záznamy při dalších činnostech?

Určitě, když se u klientů vyskytlo nějaké „extempore“, tak se tímto způsobem reagovalo. Takže se dá říci, že se vycházelo ze zkušeností. Výchovných, ale „nevzdělavatelých“ klientů bylo málo, zhruba 60 a ještě dorost, který měl 34 klientů. Ostatním se věnovala jenom udržovací péče. Výchovu tedy v 70. letech zajišťovalo 20 řádových sester a 2 civilní vychovatelky s pedagogickým vzděláním.

Otázka: To tedy vypovídá o tom, že výchova byla taková vlašťovka a převážně šlo zajišťování základních potřeb.

Určitě, protože ani po fyzické stránce by to nebylo jinak zvládnutelné. V roce 1975 jsem ukončil pedagogické vzdělání na Zemědělské fakultě v Praze a v tomto roce jsem už působil v ústavu jako ředitel. Snažil jsem se, aby nedocházelo jen k uspokojování základních potřeb, ale také k výchovné činnosti. Velkou pomocí se nám staly různé stáže. Nejlépe na tom byli na Moravě, kde s pedagogikou již také začínali. Jinak v Čechách k výraznému rozvoji v této oblasti nedocházelo.

Otázka č. 2: Popište způsob Vámi poskytované péče.

V mé kompetenci byla starost o parkové úpravy. To znamená, že jsem zodpovídal za četu parkových úprav, a to zejména proto, že tato oblast mi byla blízká z mé původní profese

lesního inženýra. Dále jsem měl částečně na starost výchovné činnosti, zejména tělesnou výchovu. V roce 1975 se u nás konaly 1. sportovní hry, takže výchovná činnost se začala postupně rozšiřovat. Začalo být také podporována pedagogické vzdělání pro pracovníky, kteří k tomu měli blízko, měli ambice a zájem.

Co bylo předmětem výchovy, na co jste se zaměřovali?

Víceméně základy stolování, chování a dalších potřeb klientů. Velký problém byl, že rodiče nás ze začátku v tomto nepodporovali. Bylo jim to naprosto cizí a chtěli jen, aby se jejich děti měly dobře a neměly zájem o výchovu a vzdělávání. Byl to velký boj, aby dodržovali to, co se tady u nás klienti začali učit. Postupem času se rodiče začali zajímat. Viděli, že dochází k posunu a svůj názor měnili. Většinu klientů vedla i touha vyrovnat se běžné společnosti.

Otázka: Jaká byla podpora správních úřadů?

Tenkrát jsme byli pod středočeským krajem, již od roku 1959 do roku 1978. Středočeský kraj měl své metodické středisko, které vedla paní Štulcová, byla to dlouholetá praktička, která razila výchovnou činnost.

Otázka: Zlom v přechodu od základních potřeb k výchově přišel tedy kdy?

Základy již v letech 1986-87, ale skutečný zlom nastal až po revoluci.

Otázka: Jaký byl poměr zdravotní a výchovné péče?

Převažovala zdravotní péče. I když jsem se snažil nějakým způsobem o vyrovnání, tak do roku 1986-87 převládala vyloženě zdravotní péče. Byly zde převážně sanitárky, dále zde byl vždy přítomen lékař, zdravotní sestry a rehabilitace. A to i přes to, že šlo o „zdravé“ jedince. Pak se to postupně začalo měnit a po roce 1989 se mi podařilo vyrovnat i pedagogickou oblast. Bylo přijato více pedagogů a už se začalo systematicky pracovat. „Nevzdělavatelní“ klienti se začali stahovat z oddělení II. patra a dostávali se i do pracovních a výchovných činností. Často jsme byli sami velice překvapeni, co tito klienti dokážou, čeho jsou schopni po přechodu do jiného prostředí. Dá se tedy říci, že úspěchy byly značně viditelné.

Otázka: V této době byla výchova stále všeobecná nebo se zaměřovala na určité metodiky?

Začaly existovat už metodiky, brožurky a metodické pomůcky a tím pádem se podle nich začalo pracovat.

Otázka: Bylo to povinné nebo k využívání docházelo dobrovolně?

Docházelo ke kontrolám a začalo postupné plánování, i když ne v tom smyslu jako dnes, tedy nešlo o cílené individuální plánování.

Otázka: Kdy přišla povinnost školní docházky?

Povinná školní docházka dlouho nebyla. Náš ústav se ovšem dohodl s PhDr. Josefem Novotným, ředitelem speciální školy v Praze, že u vytipovaných klientů umožní vykonat rozdílové zkoušky a budou mít možnost absolvovat zvláštní školu. S klienty jsme systematicky a individuálně pracovali, učili je, aby tyto zkoušky úspěšně zvládli a tím získali úplné základní vzdělání. Byla to i určitá motivace vyrovnat se společnosti.

Otázka: Jaký přínos měla integrace?

Začalo to pracovní činností, kdy naši klienti chodili na brigády v okolí, kde bylo odpracováno 32 tisíc brigádnických hodin, což přispělo k včleňování do běžné společnosti a usnadnilo komunikaci s touto společností.

Otázka: Pro výchovu to mělo nějaký efekt?

Byla to zase větší motivace, že jsou považováni za členy běžné společnosti. Byl to jeden ze zlomových momentů. Začalo to již v době kolem roku 1975, ale pouze lokálně. Společnost jako taková, jako celek, tyto lidi přijala mnohem déle, až po roce 1989.

Otázka: Bezprostředně nebo toto přijetí mělo nějaký vývoj?

V roce 1991 se naše zařízení dostalo pod MPSV. V této době se už výchova dostala na stejnou úroveň, jako zdravotní péče. Také podpora výchovy zvenčí se výrazně zlepšila.

Otázka: Kdy přišla vlna integrace těchto lidí do společnosti?

Začalo to v roce 1995. U nás již o rok dříve, kdy vznikl první návrh na přestavbu našeho zařízení.

Otázka: Zaznamenal jste nějaké změny v poskytované péči?

Hlavní změna přišla po přestavbě zařízení. Změnily se prostory, změnil se přístup a hlavně pohled lidí na naše klienty. Nezastupitelné místo má dnes výchova. Je také nabízena řada nových služeb, což považuji za velmi příznivé a důležité.

Rozhovor č. 2 – Mgr. Alena Dušková, vychovatelka - vedoucí úseku Denních aktivit – nástup do zařízení v roce 1970, v zařízení pracuje dosud.

Otázka č. 1: Jak vzpomínáte na začátky svého působení zde, v zařízení?

V roce 1971, kdy jsem nastoupila já, konkrétně zde v Tloskově byly řádové sestry školského řádu Noterdam, které svojí profesí byly učitelky na nižším stupni. Učitelky hudby nebo učitelky výtvarné výchovy, které se svěřencům věnovaly zejména po této stránce. Např. s nimi sbíraly bylinky, učily je péči o zahradu, učily je základy hry na hudební nástroje atp. Ke vzdělávání, jako takovému nedocházelo.

Otázka: Šlo tedy o jednostranně a prakticky zaměřenou výchovu?

V podstatě ano, taková zájmová činnost. Koho to bavilo, ten to dělal. Ale i při těchto příležitostech se svěřenci naučili spoustu dovedností, zejména praktických. Výchova vlastně probíhala i při běžných činnostech, nebyla však časově určena. Vždy záleželo na tom, co daná řádová sestra nebo pracovnice ve službě ovládala. Kdo uměl péct, se svěřenci pekl, kdo uměl ruční práce, věnoval se ručním pracem atd. Na počet svěřenců nebylo vychovatelů, jako takových, zde v zařízení mnoho. V podstatě jsem to byla já, paní Votrubová, jako hlavní vychovatelka a řádové sestry.

Otázka č. 2: Popište způsob Vámi poskytované péče.

Pedagogickou činnost jsme vykonávali asi u 140 svěřenců. Byla to zajímavá doba. K dispozici jsme měli řadu pomůcek, které byly nejen přínosné, ale svěřence také velice zajímaly. Byl to třeba mikroskop nebo zeměpisné pomůcky. Dá se říci, že to pro ně byla motivace, ale také určitá zkušenost. Postupem času, pod záštitou krajských metodických

středisek, vznikla interdisciplinární diagnostika. Jednalo se o diagnostiku u již diagnostikovaného mentálního postižení. Také začaly vznikat osnovy, brožury obsahující určité plány, podle kterých se pracovalo, ale chyběl u nich „zásadní systém“. Přesto vše podléhalo pravidelné kontrole metodických středisek. Tehdy jsme vešli do kontaktu s panem PhDr. Josefem Novotným, který byl ředitelem pražské speciální školy a se kterým jsme konzultovali naši situaci. Došlo k tomu, že jsme se díky němu snažili zlegalizovat vzdělávání našich svěřenců.

Otázka: Byla péče v našem zařízení poskytována i po stránce výchovné?

Ústav neměl předepsanou žádnou osnovu, jak to bylo obvyklé např. u škol. Záviselo na tzv. krajských metodických střediscích, která předepisovala prostřednictvím svých pracovníků základní orientační myšlenky pro výchovu, která by měla být v ústavech uplatňována. Tyto myšlenky měly dva základní okruhy. Za prvé se jednalo o myšlenky, které hovořily o tzv. nezpůsobilosti a podmínkách, kdy takový člověk může do ústavu vůbec nastoupit. To znamená, že musel být plně zbaven způsobilosti k právním úkonům a to i přes to, že jeho míra postižení nemusela být vysoká a dalo by se říci, že byl spíše pedagogicky nezvládnutelný v běžném typu škol. Tím pádem došlo k tomu, že nemusel navštěvovat školu a hledala se jiná zařízení, kde by byla zastoupena jednak škola, ale také sociální oblast.

Otázka: V případě, že šlo pouze o zanedbávání péče rodinou, dítě bylo schopné navštěvovat zvláštní školu, bylo také nutné zbavení svéprávnosti?

V tomto případě se vycházelo z diagnózy stanovené lékaři a psychiatry, kteří do posudku uvedli, jaký daný jedinec je, jak se projevuje, informaci o míře zanedbání, poruchy chování, ngramotnost atd., tedy důvody, díky kterým není možný jeho život v běžné společnosti. Toto stanovení diagnózy vedlo ke zbavení povinnosti školní docházky. Dá se tedy říci, že to byl výchozí bod, kdy mohl jedinec nastoupit do ústavu. V době mého nástupu byly ústavy v tzv. zdravotnickém modelu. To znamená, že byla poskytována náhradní péče ve smyslu zdravotnickém. Tehdejší pracovníci neměli dostatečnou kvalifikaci s pedagogickým vzděláním, většinou to byli pracovníci se sanitářským kurzem nebo zdravotnickou školou, čemuž byl uzpůsoben i režim ústavu.

Otázka: Výchovná péče tedy tímto personálem být poskytována nemohla?

Nemohla, protože tito lidé v podstatě neměli potřebné znalosti a vědomosti pro poskytování tohoto druhu péče. Neměli žádné odborné vzdělání, žádné podklady, plány ani metodiky.

Otázka: Ucelené metodické vedení tedy neexistovalo, záleželo tedy na vaší vlastní iniciativě, jakým směrem se budete ubírat?

Neexistoval žádný zákon, který by se výchovou a vzděláváním v ústavech zabýval a cokoliv určoval. Přesto se nám podařilo vytvořit určitou koncepci – dvouletý a roční vzdělávací program pro vytipované svěřence z dorostového oddělení s cílem doděláním tzv. „maturity“ na pomocné škole. V našem ústavu jsme tyto jedince učili a připravovali, ale závěrečné zkoušky vykonávali právě na pomocné škole, což bylo metodicky povoleno. Toto absolvovalo asi 15 svěřenců.

Otázka: Existují informace, že i jiné ústavy se ubíraly tímto směrem nebo byl Tloskov první?

Nevím, ale spousta ústavů šla jinou cestou. Většinou zřídily školu při ústavu. Např. Psáry, Černovice. Ale tento postup náš ústav nikdy nechtěl. Postupně jsme zjišťovali, že potřebujeme speciální věci, které zasahují do oblasti terapeutických činností.

Otázka: Teď již hovoříme o době po roce 1989?

Ano.

Otázka: Stále se, i v této době, ústav řídil podle lékařské diagnózy?

Víceméně ano, ale už se rozebíraly dovednosti školského typu a docházelo k určitému směřování činností podle toho, co který jedinec potřeboval.

Otázka: Jak to bylo u těžce mentálně postižených?

Tito jedinci výchovné a vzdělávací aktivity neprodělávali, ale vše bylo především o kvalitě poskytované péče. V jejich případě docházelo k soustředění se na záležitosti, které by si eventuálně mohli udělat sami, případně s dopomocí.

Otázka: Takže jste se snažili vytěžit potenciál tam, kde jste to svými omezenými silami dokázali zvládnout?

Ano, ale vždy muselo dojít k rozhodnutí, s kým je třeba pracovat, a to třeba i na úkor někoho jiného.

Otázka: Jak to bylo s motivací?

Nejkrásnější i nejpłodnější v tomto směru bylo období, kdy docházelo v našem zařízení k rekonstrukci. V této době sami svěřenci chodili a zjišťovali, co je nového, rádi pomáhali i s úklidem a dalšími drobnými činnostmi. Dá se říci, že do této situace byli zainteresovaní tím, že věděli, že čím rychleji bude celá akce dokončena, tím dříve se budou moci nastěhovat do nových, výrazně lepších vlastních prostor a pokojů. Motivací byla nevšednost situace a okamžiky, kdy sami mohli říci, že i oni se podíleli na budování svého nového domova. Dnes už to tak bohužel není. Člověk je sám motivovaný tím, že za sebou vidí nějaký výsledek, že se výchova někam promítá, že je vychováván i k úctě a pokoře. To je velký cíl a smysl výchovy. Vždy je potřeba určitá vůle, což se týká i samotných zaměstnanců.

Otázka č. 3. Zaznamenala jste nějaké změny v poskytované péči?

Samozřejmě, že ano. Zejména přestavba přinesla spoustu změn. V přístupech, poskytovaných aktivitách, pracovních činnostech. Přínosné pro změny byly také zahraniční stáže.

Otázka: Co je pozitivní na změnách, které v průběhu nastaly?

Určitě otevřenost společnosti nebo možná odkrytí nějakých tabuizovaných věcí, které se mohou dít za zdí ústavu. Také je snaha o správnou a adekvátní aplikaci sociálních služeb, péče a zároveň informovanost vnějšího světa.

Otázka: Je možné také za pozitivní považovat to, že život v ústavech byl odtajněn veřejnosti a že společnost se díky tomu může připravovat na setkání s těmito lidmi.

Myslím si, že vždy je to především o lidech. Pokud bude společnost informována a vedena správným způsobem, tak tuto situaci za pozitivní považovat lze.

Rozhovor č. 3 – Zuzana Hájková, pomocná vychovatelka - nástup do zařízení v roce 1960, odchod ze zařízení v roce 2010.

Otázka č. 1: Jak vzpomínáte na začátky svého působení zde v zařízení?

Do zařízení jsem nastoupila v květnu 1960, nejdříve do administrativy a až o mnoho let později jsem přešla na oddělní dorostu. Začátky provozu provázela mnohá úskalí, neboť zámek byl zhruba dva roky prázdný. Potýkali jsme se zejména s technickými nedostatky. Bylo nutné zajistit zásobování potravinami a uhlím, ovšem obchodníci nebyli vůbec připraveni. S příchodem prvních mrazů bylo třeba řešit další komplikace, například byl ohrožen přívod vody a tepla. Za provozu stále probíhaly stavební a rekonstrukční práce. Všude by neustále prach, který ztěžoval hlavně ošetrovatelskou činnost. Nikde nebylo ústřední topení, proto se topilo v kamnech a uhlí se nosilo v putnách až do druhého patra. Všichni dělali vlastně všechno. Nehledělo se na to, na jakou pozici byli vlastně přijati. Ředitel neměl ani svou kancelář, proto svou práci vykonával ve svém vlastním bytě. Ráda na něj vzpomínám, byl velice obětavý, schopný a ochotný. V administrativě s námi pracovala i jeho manželka. Ta musela později přejít do přímé péče, protože manželé v té době nesměli pracovat na stejném úseku.

Otázka č. 2: Popište způsob Vámi poskytované péče.

Jak jsem se již zmínila, nastoupila jsem do administrativy. V té době jsem se svěřenci prakticky do kontaktu nepřišla. Až o několik let později jsem přešla na dorost, jako pomocná vychovatelka. Měla jsem na starosti chlapce ve věku 15 – 25 let. Zde byl důležitý hlavně náš dohled, protože se jednalo převážně o samostatné svěřence. Byli rozděleni do pracovních čet – zednické, zahradnické a čtyři parkových úprav. Zednická četa adaptovala ústavní prostory, zahradnická se starala o květiny, plela, sázela a dodávala zeleninu do místní kuchyně. Chlapci z parkových úprav vyžívali trávu a vyřezávali nevhodné dřeviny, ošetřovali stromky a upravovali okolí zámku. Někteří chlapci pomáhali v pracovních činnostech převážně v Neveklově a blízkém okolí. V případě potřeby jsem vypomáhala i u skupin v hlavní budově, většinou na prvním patře. Zde byla umístěna skupina výchovná, jejíž chod zabezpečovaly především řádové sestry. Jen výjimečně jsem přišla na druhé patro, kde byli umístěni svěřenci s nejtěžším stupněm postižení, kteří potřebovali hlavně ošetrovatelskou péči.

Otázka č. 3: Zaznamenala jste nějaké změny v poskytované péči?

Od mého nástupu docházelo stále ke změnám. Je otázkou, zda tyto změny byly vždy ve prospěch chodu ústavu, ale taková byla zkrátka doba. Určitě se zlepšila provozní stránka ústavu. Poskytovaná péče byla usnadněna úpravami celého areálu a díky tomu mohlo dojít

k navýšení počtu umístěných svěřenců. Navíc my zaměstnanci jsme se zúčastňovali různých školení, aby péče o svěřence byla poskytována hodnotnějším způsobem.

Rozhovor č. 4 – Vychovatelka, vedoucí pracoviště služby DOZP – nástup do zařízení v roce 1969, v zařízení pracuje dosud.

Otázka č. 1: Jak vzpomínáte na začátky svého působení zde v zařízení?

Nastoupila jsem do Tloskova v listopadu 1969. V této době byl ústav zaměřen na děti. Až v pozdějších letech se zaměřil na dospělé, kdy přicházeli svěřenci ze zařízení v Prčici. Mnozí z nich vůbec nepotřebovali ústavní péči, ale bohužel jejich rodinné zázemí nebylo vyhovující a proto byli umístěni právě zde. Svěřenci byli nejdříve umístěni pouze v Zámku. I. patro bylo zcela výchovné, veškerá činnost zde byla v kompetenci řádových sester, které vedly svěřence k hudbě, výtvarné výchově, ručním pracím a dalším činnostem. Byly vedeny třídní knihy. Sice nebyl stanoven přesný rozvrh, kdy jakou činnost vykonávat, ale přesto se dbalo na to, aby všichni byli zaměstnaní a nikdo nebyl bez jakékoliv činnosti, což bylo velmi přísně hlídáno. Jak již bylo zmíněno, výchovu měly na starost převážně řádové sestry, které vedla civilní vychovatelka, paní Votrubová, která zodpovídala za veškerý chod činností, a to po výchovné stránce. Vždy byl stanoven vedoucí výchovy, a proto lze říci, že výchova probíhala podle určitých koncepcí. U schopných svěřenců byla výchova zaměřena na pracovní činnost, ale nezapomínalo se ani na udržení základů trivie. Jeden čas se vyučovala také např. vlastivěda, přírodověda a jiné. Většinou základy. Na veškerou činnost dohlížel ředitel, který několikrát za den procházel jednotlivá oddělení. Náš ústav byl v kompetenci krajského metodického střediska, které také přidělovalo jednotlivé svěřence do ústavů. Veškeré plány (nejen výchovné) si naše zařízení sestavovalo samo. Vycházelo se ze školských plánů a tabulek. Stejně tak pracovní doba odpovídala předpisům, dle školy. Veškeré předpisy nebyly nahodilé, ale naopak řízené, což nebylo vždy přínosné. Ke svěřencům se přistupovalo jako k dětem, zejména z důvodu, že zde pobývali už v raném dětství. Také se dá říci, že výchova byla jak individuální tak skupinová. Svěřenci nemuseli být ke všemu motivováni, veškerou nabízenou činnost vykonávali rádi, a pokud někde dostali něco navíc, tak byli rádi. Veškeré zaopatření dostávali, navíc se kupovaly jen pamlsky. Mohu říci, že nikdo nestrádal a všeho bylo dostatek. V letech 1985-1986 zde skončily řádové sestry. V této době bylo vybudováno diagnostické a záchytné oddělení, kde pobyt byl maximálně na tři měsíce. Dojížděli sem krajsí psychologové a dohlíželi na plnění diagnostických plánů. Nebylo tolik výletů, ale

kultura přicházela sem, do zařízení. Pravidelně se promítaly filmy v kinosále, který tomu byl i uzpůsoben, konala se divadelní představení nebo se pořádaly besídky, které sestavovali zaměstnanci spolu se svěřenci. II. patro bylo zaměřeno na činnost ošetrovatelskou. Zde vypomáhali schopní svěřenci z I. patra.

Otázka č. 2: Popište způsob vámi poskytované péče.

Nejdříve jsem pracovala jako sanitárka. Tady má práce spočívala v poskytování základní péče (1969 -1982). V roce 1978 jsem přešla na dorostové oddělení. V roce 1982 jsem složila maturitní zkoušku a přestoupila jsem na pozici vychovatelky. Má práce spočívala v zajištění provozu, a to po stránce pedagogické a metodické. V roce 1992 jsem se stala vedoucí diagnostického oddělení a mou povinností bylo zodpovídat za veškerý provoz na tomto oddělení.

Otázka č. 3: Zaznamenala jste nějaké změny v poskytované péči?

Ihned po revoluci jsem nezaznamenala výrazné změny v chodu ústavu. Zásadní změna přišla, z pohledu společnosti, která se, do roku 1989, tvářila, že ústavy a lidé v nich prakticky neexistují a patří někam na okraj. Po roce 1989 se toto výrazně zlepšilo a veřejnost na mentálně postižené začala pohlížet jinak. Opravdu zásadní změny přišly až v době zavedení standardů sociální péče do praxe, kdy začaly být zlomy v náplni práce. Ještě bych ráda jmenovala jednu pozitivní změnu, a to spolupráci s odborníky, kteří do našeho zařízení přinášeli přínosné rady, kterých se využívá dodnes.

Rozhovor č. 5 – Pracovnice v sociálních službách – nástup do zařízení v roce 1978, v zařízení pracuje dosud

Otázka č. 1: Jak vzpomínáte na začátky svého působení zde v zařízení.

Nastoupila jsem v listopadu 1978 do přímé péče ke klientům, jako nižší zdravotní pracovnice. Nejdříve na první patro a v roce 1980 jsem přešla na druhé patro k imobilním klientům. Práce to byla velice náročná, zejména po psychické stránce. Klienti byli rozděleni do skupin po 10 – 12. Jejich mentální postižení bylo střední až těžké. Troufám si tvrdit, že veškerá, námi poskytovaná, péče měla vysokou úroveň a že klienti v žádném směru nepocítili nouzi. Péče byla přizpůsobena potřebám klientů. V této době ještě neexistovaly aktivity, ale přesto se veškerý čas věnoval klientům. Nebylo moc výletů, ale volný čas byl plně využit – pořádaly se

besídky, divadelní představení. V roce 1985 byl otevřen nový pavilon pro imobilní klienty s těžkým mentálním postižením. Zde už bylo umístěno méně klientů, na pokojích jich bylo nejvíce 5. Na tu dobu bylo prostředí nadstandardní a personál se skládal převážně ze zdravotníků. Celková péče se postupně zkvalitňovala. Došlo k zakoupení zvedacího zařízení Ario a začaly se používat jednorázové pleny pro inkontinentní klienty.

Otázka č. 2: Popište způsob vámi poskytované péče.

Vzhledem k tomu, že již od svého nástupu pracuji u imobilních klientů, týká se má práce hlavně ošetrovatelské péče a péče o klienta. Tato péče zahrnuje přípravu a podávání stravy, hygienu, výměnu inkontinentních pomůcek nebo sledování psychosomatického stavu. Zároveň jsem také osobním partnerem a klíčovým pracovníkem u třech klientů, proto je součástí mé práce nakupování osobních věcí, léků atp. Navíc pro celou domácnost objednávám hygienické pomůcky, pleny, krémy, jednorázové rukavice atp.

Otázka č. 3: Zaznamenala jste nějaké změny v poskytované péči?

Změny jsem samozřejmě zaznamenala. Péče o klienty se výrazně zlepšila. Za velice přínosnou považuji nabídku aktivit i pro klienty s těžkým mentálním postižením. Také se určitě zlepšila zdravotní péče i následná rehabilitační péče. Myslím si, že jediné, co výrazně ztěžuje naši práci, je nadměrná administrativa. Teď je spíše uznáváno pravidlo, aby vše bylo napsáno, než aby to bylo uděláno. Dnes má zelenou ten, kdo umí vše dokonale písemně zpracovat, ale dle mého názoru by měl být na prvním místě klient. Písemné záznamy by měly naši práci pouze doplňovat.

Rozhovor č. 6 – Vychovatelka – nástup do zařízení v roce 1985, v zařízení do roku 2007

Otázka č. 1: Jak vzpomínáte na začátky svého působení zde v zařízení?

Do DÚSP v Tloskově jsem nastoupila v roce 1985, to mi bylo 39 let. Nastoupila jsem na tzv. první patro v budově Zámek, jako sanitárka. Na oknech byly mříže. Na tomto oddělení bylo tenkrát pět skupin (tři chlapecké, dvě dívčí) po cca 12 dětech (věk 6 – 15 let, několik dospělců věk 20 – 25 let), říkalo se jim chovanci nebo svěřenci. Každá skupina měla pracovnu, kde se i jedlo a ložnici, kde spaly všechny děti. Určitě mi trvalo nějakou dobu, než jsem si na mentálně postižené děti zvykla. V té době se o nich moc nevědělo, ani nemluvalo. Chodila

jsem také vypomáhat na druhé patro, kde byly více postižené děti. Tam jsem měla problém s tím, že jsem někdy i zvracela. Dělal mi problém je přebalovat (stolice), přeci jen to byly 15 i více leté děti, více postižené než na prvním patře. Časem jsem si zvykla. Na stálo jsem pak zůstala pracovat na prvním patře. Toto oddělení bylo tenkrát spíše zdravotní, chodili jsme v bílém, jako v nemocnici. Ale později se začalo i s výchovnou činností, proto jsem si musela udělat dvouletou pedagogickou přípravu v Berouně. V roce 1997 začala velká přestavba a v roce 2002 jsem byla přeřazena na dům Špejchar k dospělým lidem (30 – 50 let).

Otázka č. 2: Popište způsob Vámi poskytované péče.

Nějaký čas jsem pracovala jako „střídačka“ sloužila jsem na jednotlivých skupinách. Až později jsem se stala „skupinářkou“ a měla jsem na starosti jen chlapce na skupině č. 12. Sloužili jsme v třísměnném provozu, ale po dokončení pedagogické přípravy jsem přestala sloužit noční služby. Po příchodu do služby jsem převzala skupinu. Ráno, asi v 6.30, se děti vzbudily, společně se šly umýt do jedné koupelny pro 36 chlapců. Druhá koupelna byla pro 24 děvčat. Pak se šlo do pracovny, kde se jedlo, děti si tam hrály a koukaly na televizi. Jídlo nám dováželi z kuchyně, dětem jsme ho nandávali na talíře. Potom se šlo mýt nádobí do místnosti k tomu určené, kde se musely vystřídat všechny skupiny. Dodnes si pamatuji, jak jsme čekali v řadě na chodbě, až si vše umyje skupina před námi. Nádobí bylo hodně: 12 hlubokých talířů, 12 mělkých talířů, 12 misek od kompotů, příbory, velké hrnce, hrnky. Prostě hrůza, ale některé děti samozřejmě pomáhaly. Potom se čekalo na odpolední směnu. Chodili jsme na vycházky do parku, do Neveklova se moc nechodilo. Lidi v obci neměli „tloskovské děti“ moc rádi. Někteří raději přešli na druhý chodník, když nás viděli.

Otázka č. 3: Zaznamenala jste nějaké změny v poskytované péči?

V DÚSP v Tloskově jsem pracovala do roku 2007, kdy už jsem byla nějaký čas v důchodu. Dnes je práce s klienty a jejich bydlení úplně o něčem jiném. Každý klient má svého klíčového pracovníka, svůj pokoj – soukromí, na rodinách je menší počet klientů – rodinný typ bydlení. Klienti se vedou k samostatnosti. Okolí se na ně dívá jinak, než v 80. letech. I když dnes se zase o klientech píše více dokumentace než tehdy, mnohdy na úkor práce s klienty.

Rozhovor č. 7 – vychovatelka – nástup do zařízení v roce 1987, v zařízení pracuje dosud

Otázka č. 1: Jak vzpomínáte na začátky svého působení zde v zařízení?

Na patře bylo 8 skupin po 12 klientech. Měli k dispozici jednu denní místnost a jednu noční. Ke společenskému setkávání sloužila místnost s TV. Na patře byly dvě koupelny, každá měla tři vany. Intimita téměř žádná. Používaly se látkové pleny. Veškeré zdravotní ošetření prováděly sestry. Noční službu sloužily dvě pracovnice na patře u těžce postižených svěřenců, na dorostě, tj. první patro, jedna pracovnice. Oblečení se nakupovalo hromadně, všichni byli uniformovaní, pracovníci měli bílý oděv.

Otázka č. 2: Popište způsob Vámi poskytované péče.

Základní zajištění potřeb – hygiena, strava, čisté oblečení, vycházky. Zajištění zdravotnické péče, po ohlášení sestře, která měla službu. Výlety minimálně. Na skupině 1 schopný klient na výpomoc (úklid, odnášení špinavého prádla, přinášení čistého, nošení stravy z kuchyně).

Otázka č. 3: Zaznamenala jste nějaké změny v poskytované péči?

Více individuálního plánování, vedení k samostatnosti, samostatné rozhodování. Možnost integrace do společnosti. Samostatné bydlení – chráněné bydlení. Větší komfort pro klienty. Možnost vlastnit vybavení (nábytek, rádio, TV). Zavedení klíčových pracovníků pro podporu klienta v jeho cílech, práci a komunikaci s vnějším prostředím. Podporované zaměstnání pro klienty, spolupráce s agenturami, např. Rytmus.

Rozhovor č. 8 – všeobecná sestra - vedoucí pracoviště služby DOZP, nástup do zařízení v roce 1988, v zařízení pracuje dosud

Otázka č. 1: Jak vzpomínáte na začátky svého působení zde v zařízení?

Na patře bylo 96 klientů – 8 skupin po 12 lidech. Přes den obývali denní místnost, na spaní měli společnou ložnici. Společenská místnost sloužila ke sledování TV, kde byly k sezení pouze lavice bez opěradel. V takovém počtu klientů se špatně prováděla hygiena, prováděly se hlavně úkony zajišťující základní potřeby. Individuální péče pouze krátký čas – ½ hodiny, ale protože byla jedna pracovnice na skupině, hledalo se spíše zabavení pro všechny – nácviky pro celou skupinu najednou. První měsíc po nástupu nebylo lehké znát všech 96

osob. Jeden den se sloužila ranní směna, druhý den odpolední směna, tak se to střídalo. Několik dní probíhal zácvik se spolupracovníkem, po cca týdnu už pracovník chodil na směny sám, bylo to velmi náročné.

Otázka č. 2: Popište způsob Vámi poskytované péče.

80. – 90. léta 20. st. – zajištění základních potřeb, zdravotní péče na zdravotním středisku, které je součástí zařízení a zdravotní sestry, které se povinně hlásily všechny zdravotní potíže. Různá skladba klientely od 9 – 20 let, s různým stupněm postižení. Používání klecových lůžek pro neklidné klienty.

Otázka č. 3: Zaznamenala jste nějaké změny v poskytované péči?

V současné době je na jednoho pracovníka ve službě 6 – 7 klientů. Je mnohem více poskytována individuální péče. Klientům je zajištěna větší intimita i volnost v rozhodování, příprava k samostatnému bydlení. Osobní partner zajišťuje potřeby klienta, klíčový pracovník probírá s klienty jejich přání.

Rozhovor č. 9. – vychovatelka - vedoucí pracoviště služby DOZP – nástup do zařízení v roce 2007, v zařízení pracuje dosud

Otázka č. 1: Jak vzpomínáte na začátky svého působení zde v zařízení?

Nastoupila jsem v únoru 2007 jako pracovník v sociálních službách. Pracovala jsem na směny u těžce postižených klientů i u klientů s nižší mírou podpory. Po třech měsících jsem dostala nabídku dělat individuální péči na domě, ráda jsme nabídku přijala, byla jsem přeřazena na vychovatelku. Za další rok jsem dostala nabídku dělat vedoucí na domě Špejchar a Chaloupka s tím, že si dodělám vzdělání (mé tehdejší vzdělání – pedagogická škola v Berouně – lyceum – ÚSO – bohužel neodborné). Nabídku jsem přijala – na této pozici pracuji dodnes, dělala jsem si vychovatelství – Bc.

Otázka č. 2: Popište způsob Vámi poskytované péče.

Jako vedoucí pracovní skupiny poskytuji podporu jak klientům v zařízení pod službou DOZP, tak i zaměstnancům. Podporuji klienty s nízkou a střední mírou podpory, což představuje především podporu v sebeoblužných činnostech – zařazení do společnosti.

Nacvičujeme sociální dovednosti – úřady, jízda hromadnými prostředky, návštěva lékařů, nácvik samostatného vaření a další.

Otázka č. 3: Zaznamenala jste nějaké změny v poskytované péči?

Ano, změny jsem zaznamenala. Dříve se mnohé věci dělaly za klienty (vyřizování na úřadech, nákupy, atd.). Nyní si klienti spoustu věcí zařizují sami nebo s podporou asistentů. Mají více možností, více svobody.

Rozhovor č. 10 – pracovník v sociálních službách – do zařízení nastoupila v roce 2010, v zařízení pracuje dosud

Otázka č. 1: Jak vzpomínáte na začátky svého působení zde v zařízení?

První dny zde v zařízení byly velmi rozpačité, i když jsem většinu zdejších klientů znala, jelikož zde pracuje moje matka a sestra. Nejvíce práce mi dalo prosadit si vlastní názory, které byly a do dneška jsou modernější, než názory starších kolegyní. Chtělo hodně úsilí zbourat některé zažitě stereotypy. Pracuji s klienty s lehkou a střední mentální retardací s kombinací očních vad.

Otázka č. 2: Popište způsob Vámi poskytované péče.

Na domácnosti jsou dva klienti s lehkým mentálním postižením, zcela nevidomí, dva klienti se střední retardací a ještě tři klienti se zbytkovým zrakem a lehkou retardací. U všech klientů jsem se od začátku snažila podporovat jejich samostatnost a soběstačnost. Při své práci se snažím o individuální přístup a co nejvíc empatie. Snažím se co nejvíce klienty zapojovat do společnosti (učí se poznávat mince, aby si mohli sami zaplatit, jezdí mnohem více ven ze zařízení, na různé výlety, rekreace, jezdí hromadnou dopravou), zkouší si různé pomůcky pro nevidomé, které jim v různých směrech mohou usnadnit život.

Otázka č. 3: Zaznamenala jste nějaké změny v poskytované péči?

Zaznamenala jsem velké změny v poskytované péči. S mladšími kolegyněmi se nám podařilo zcela odbourat spoustu tehdy zažitých stereotypů, prosadit si věci, které ostatním přišly jako nemyslitelné. Např. nemožné společné bydlení páru nevidomých klientů, zapojení klientů do běžného chodu domácnosti (obsluhují myčku, pračku, varnou konvici – s dohledem, ale

sami). Velké tabu dříve byla sexualita těchto lidí. Zajistili jsme jim soukromé „školení“, dokonce praktické pomůcky, jelikož tihle dva spolu chtěli intimně žít a nevěděli jak, protože jim to nikdy nikdo neřekl a protože jsou nevidomí, neměli si to jak sami okoukat.

Rozhovor č. 11 – vychovatelka – do zařízení nastoupila v roce 2007, v zařízení pracuje dosud

Otázka č. 1: Jak vzpomínáte na začátky svého působení zde v zařízení?

Nastoupila jsem v roce 2007 jako vychovatelka. Seznámila jsem se se Standardy kvality sociálních služeb, s plánováním a hodnocením osobních cílů. Využívala jsem také PORTAGE. Překvapilo mě množství administrativy, a to na úkor práce s klientem. Záleží na organizaci práce každého, aby zvládl obojí.

Otázka č. 2: Popište způsob Vámi poskytované péče.

Pracuji pro službu DOZP a Sociální rehabilitaci pobytovou (SRHB). Dělán klíčového pracovníka 5 uživatelům SRHB (celkem jich je 18). Ze služby DOZP využívá mou podporu 12 uživatelů s těžším mentálním postižením (s vyšší mírou podpory). Zabývám se výchovně vzdělávacími činnostmi, aktivizačními činnostmi, sociálně terapeutickými činnostmi, pracuji s konceptem bazální stimulace, muzikoterapie (skupinová, individuální, s klavírem), provádím podporu běžných i alternativních způsobů komunikace (makaton, SymWriter, AKK), nácviky sociálních dovedností, péče o vlastní osobu, péče o domácnost.

Ze služby DOZP a Chráněné bydlení dochází pravidelně 12 uživatelů na trénink Bocce, který, spolu s kolegyněmi, zajišťuji 1x týdně.

Otázka č. 3: Zaznamenala jste nějaké změny v poskytované péči?

Změna: Uživatelé s nízkou mírou podpory mají možnost využívat chráněné bydlení, spolupracovat s agenturami pro zaměstnávání (Rytmus). Uživatelé s vyšší mírou podpory jsou vedeni k nácviku sociálních dovedností, k větší samostatnosti – v rámci jejich možností. Uživatelům s vysokou mírou podpory je zajišťována změna prostředí, bazální stimulace, muzikoterapie, je podporována neverbální komunikace (libost, nelibost/ souhlas, odmítnutí). Kvalita poskytované péče se výrazně zlepšila, spíše v porovnání s porevoluční dobou, kdy jsem zde byla na praxi.

Rozhovor č. 12 – současný ředitel, dříve vychovatel – nástup do zařízení v roce 2004, v zařízení pracuje dosud

Otázka č. 1: Jak vzpomínáte na začátky svého působení zde v zařízení?

Do zařízení jsem nastoupil v roce 2004. Moje pozice byla po dohodě s panem ředitelem Ing. Antonínem Duškem určena jako hudební supervizor, pro skupinu Kabrňáci.

Otázka č. 2: Popište způsob Vámi poskytované péče.

Dojížděl jsem 1x za měsíc a dával supervizní podporu panu řediteli i klientům v kapele. Mimoto jsem se začal účastnit koncertů skupiny jako poradce. Po dvou letech jsme moji pozici přehodnotili na intervizora, neboť moje práce začala mít, díky častým koncertům, menší odstup od zařízení a kapely, který je pro supervizi potřebný. Navíc jsem se spřátelil s panem ředitelem. Nakonec jsme ale po dalším roce opět přehodnotili moji pozici, neboť jsem v průběhu spolupráce více opouštěl „supervizní“ pozici a spíše pomáhal nejen v technických záležitostech (zvučení koncertů, ladění nástrojů, podpora klientů při komponování skladeb, výměna strun a zajištění servisu nástrojů, ale též bandážování nohou, doprovod nevidomých, psychologická podpora a poradenství). Moji pozici jsme označili za technika kapely. V roce 2009 jsem se stal producentem druhého alba kapely: Přátelé. O čtyři roky později jsme si pracovní pozici s panem ředitelem vyměnili. Já jsem nyní ředitel (po úspěšném absolvování výběrového řízení na MPSV) a on je technikem kapely. Oficiálně jsem zde byl zaměstnaný jako vychovatel, poté jsem se stal OSVČ a svoji činnost jsem fakturoval. Pan ředitel Dušek je zde nyní zaměstnán jako speciální pedagog, který je úzce zaměřen na podporu a vedení skupiny Kabrňáci.

Otázka č. 3: Zaznamenal jste nějaké změny v poskytované péči?

K poskytované péči se nemohu příliš vyjadřovat, neboť jsem si udržel dostatečný odstup, abych se plně věnoval skupině Kabrňáci. Líbila se mi však filozofie „přirozeného života“, se kterou pan ředitel a jeho tým DÚSP v Tloskově vedli. Tuto filozofii jsem přejal a snažím se ji dále rozvíjet. Změnili jsme zatím pouze název zařízení na Centrum sociálních služeb Tloskov. A u Kabrňáků se toho tolik nezměnilo... Pořád je tam technik a ředitel. Pořád jsem to já a pan Dušek, jenom jsme si vyměnili profesní role.

